

etiam si ipse excommunicatus (qui aliàs sit fide dignus) se absolutum fuisse asserat, possumus ei credere.

DUBIUM IV.

Ob quas causas incurratur excommunicatio Major.

208. — « Cum hæ multæ sint, variæ sunt etiam excommunicationes, quæ in 4 potissimum classes dividuntur, nam aliæ nulli, aliæ Episcopo, aliæ Pontifici per Bullam Cœnæ, aliæ eidem extra illam reservantur. » (V. Not. XXIV, pag. 339.)

ARTICULUS I.

Quæ sint excommunicationes non reservatæ.

209. Excommunicationes contra omnes. — 210. Contra Clericos. — 211. Contra Religiosos. — 212. Excommunicationes adjectæ à Tridentino. Dub. 1. an incurrant excommunicationem cogentes puellas ingredi Monasteria, tantum ut educantur? Dub. 1. an cogentes ex metu reverentia? Dub. 3. An cogentes mares? An impediendes ingressum puellæ?

209. — « RESP. I. Ex jure antiquo usitatiores sunt sequentes: »
 » Contra omnes. 1. In vexantes Ecclesiasticos, quod non elegerint eum, pro quo rogati fuerant, *c. Sciant, de Elect. in 6. 2.*
 » In directores Monialium, si foveant discordias in electione, *c. Indemnitatibus, eod. 3.* In extorquentes absolutionem à censura per vim, aut metum, *c. de His quæ vi, etc. in 6. 4.* In compellentes Ecclesiasticos, ut laicis submittant jura Ecclesiæ, *c. 2. de Reb. Ecclesiæ non alien. in 6. 5.* In docentes leges, vel medicinam Religiosos, qui dimiserunt habitum, vel eos retinentes in suis scholis, *c. 2. Ne Clerici, etc. in 6. 6.* In sepehientes tempore interdicti, vel interdictos, vel excommunicatos non toleratos vel manifestos usurarios. *Clem. 1. in 6. 7.* In impediendes Visitatores Monialium, *Clem. Attendentes de statu monach. 8.* In contrahentes matrimonium in gradibus prohibitis, vel cum Monialibus, *Clem. un. de Consang. 9.* In edentes glossas in Tridentinum, Bulla 73 Pii IV. 10. In imprimendes libros sine superiorum licentia, Bulla 12 Leonis X. 11. In præcipientes suis subditis, ne officia communia Reipub. exhibeant Ecclesiasticis, v. g. ne iis vendant, coquant panes, etc. *c. Eos qui, de Imm. Eccl. (Et videtur reservata in Bulla Cœnæ §. 15.) 12.* In Doctores et Professores non facientes professionem fidei, ubi recepta est Bulla 88 Pii IV. 13. In negligentes administrare justitiam Ecclesiasticis, *c. Administrationis 12. q. 5. 14.* In potestates foventes usuras, *Clem. un. de Usur. »*

Item 15. qui ratas habent collationes Ordinum, et Beneficiorum à Schismaticis *c. 1. de Schismat. 16.* Qui titulo Regaliæ

aut defensionis occupant bona Ecclesiæ vacantis, *c. Generali de Election. in 6. 17.* Qui procurant, ut Conservatores Regularium se immisceant in aliis quam in manifestis injuriis, et violentiis *cap. fin. de Offic. Deleg. in 6. 18.* Qui ex iudicibus accedunt ad mulieres ex causa ficta ad excipiendum testimonium, *c. 2. de Jud. in 6. 19.* Qui mandant interfici Christianos per assassinos, *c. 1. de Homicid. in 6. 20.* Qui concedunt, vel concessas repræsalias extendunt adversus Ecclesiasticos, *c. un. de Injur. in 6.* (Repræsaliæ enim fiunt, quando passi injustum damnum auctoritate principis invadunt bona eorum qui damnificaverant usque ad justam compensationem.) 21. Qui sequestrum ab Ordinario super Beneficio factum impediunt; vel fructus occupant. *Clement. un. de Sequest. posses. 22.* Qui pingunt, inaurant, etc. Agnos Dei à Pontifice benedictos, Bulla 2 Gregor. XIII. 23. Qui non denunciant S. Officio, vel Ordinario Hæreticos, Magos, Sortilegos, vel hæreticaliter blasphemantes Deum, B. Virginem, et Sanctos, *Edictum S. Officii. 24.* Domini qui permittunt agitationes taurorum in Terris suis, nempe periculosas, Bulla 48 S. Pii V. (Exceptis Regnis Hispaniarum, juxta dicta Tom. 2. l. 3. n. 365.) 25. Qui faciunt servari statuta contra libertatem Ecclesiasticam, *c. Noerit, de Sent. exc. et hæc videtur reservari in Bulla Cœnæ.*

210. — « Contra Clericos. 1. In Clericos in dignitatem constitutos, aut Sacerdotes, audientes publicè jus, aut medicinam, *c. fin. Ne Clerici, etc. 2.* In Sacerdotes recipientes præfecturas seculares, *c. Clerici, eodem. 3.* In Clericos minores Episcopis locantes domos usurariis. 4. In alienantes bona Ecclesiæ, vel locantes ultra triennium, *Extrao. Ambitiosè de Reb. Eccl. etc. 5.* In impugnantes in concionibus Montes pietatis, Bulla 11 Leonis X. 6. In contrahentes matrimonium, si sint in sacris, *Clem. un. de Cons. 7.* In fictè resignantes, vel permutantes beneficia, Bulla 58 S. Pii V. 8. In præsumentes absolvere à casibus Bullæ Cœnæ. »

Item 9. In eos qui se ingerunt in alterius Episcopatum ad Officium, sine licentia proprii Episcopi, *c. Quoniam de Offic. Ordinar. 10.* Qui procurant ut alii occupent jura, et bona Ecclesiarum vacantium, *c. Generali, de elect. in 6.* Et hæc videtur reservata in *Trid. sess. 22. c. 21.*

211. — « Contra Religiosos. 1. In audientes leges, vel medicinam extra claustra. *c. Non magnopere, et c. Super spectacula. Ne Clerici, etc. 2.* In habitum temerè dimittentes, vel matrimonium contrahentes, *Clem. un. de Consang. 3.* In instituentes novum Ordinem * (vel locum acquirentes sine licentia) *Papæ, c. un. de Relig. Dom. in 6. ** 4. Adeuntes curias Principum, ad nocendum suis Monasteriis, vel Prælatibus, *Clem. Ne in agro, §. Quia verò, de Statu Monach. 5.* Tenentes arma sine licentia intra claustra. *ib. 6.* Non servantes interdictum, quando servatur à Cathedrali. Vide *Fill. t. 1. tr. 22. c. 84. v. Bonac. D. 4. p. 5. §. 1. n. 36. »*

Item 7. Qui non adimplent disposita in Bulla Alexandri VII, quæ incipit *Felici*, in Visitatione Monialium sibi subjectarum.
8. Qui occupant Decimas Ecclesiis debitas, vel illas solvi prohibent, *Clem. 1. de Decim.* 9. Qui ex Mendicantibus recipiunt novas Domos, vel receptas alienant sine licentia Papæ. *Clem. Cupientes, de Pœnit.* 10. Qui non observant interdictum à Papa, vel ab Episcopo positum. *Clem. 1. de Sent. exc. 11.* Qui de Capucinis recipiunt Minores de observantia sine licentia Papæ, aut Ordin. Gener., et qui recipiuntur, *ex Bulla 20 Sixti V.*

Item contra Episcopos. 1. Qui veniunt ad Urbem, et inde recedunt sine licentia Papæ, *Extr. 2 et 3. de Major. et Ob. 2.* Qui impetrant à Principibus litteras ad Dignitates, Bulla 96 Pii IV.

212. — « Resp. 2. Supradictis adjectæ sunt à Tridentino sequentes, quæ valent, ubi illud est receptum. 1. In imprimendis, imprimi mandantes, vendentes, apud se retinentes, vulgantes libros de rebus sacris, sine nomine auctoris, et approbatione ab Ordinario obtenta. (*In Trid. sess. 4. Decr. de edit. etc. sic habetur*: Nulli liceat imprimere libros de rebus sacris, vel imprimi facere, neque vendere, aut retinere, sine nomine Auctoris, nisi primùm examinati probatique fuerint ab Ordinario, sub pœna anathematis.) * 2. In docentes non esse necessariam confessionem ante sumptionem Eucharistiæ, *Trid. sess. 13. can. 11. 3.* In raptores mulierum, juvantes, faventes. *Sess. 24. c. 9. n. 4.* In cogentes contrahere matrimonia cum præscriptis, *sess. 24. c. 9. 5.* In Magistratus, qui requisiti non juvant Episcopos, ad restituendam clausuram Monialium, *sess. 25. c. 5. de Regul.* 6. In ingredientes (cujuscumque conditionis, vel sexus fuerint) Monasteria Monialium, sine licentia in scripto obtenta, *ib. 7.* In cogentes mulieres ingredi Monasterium, et profiteri, *sess. 25. c. 18. de Reg.* * (*Sed de hac excommunicatione vide mox infra dicenda vers. Quoad, etc.*) * 8. In impediendes, sine justa causa, sanctam voluntatem mulierum emittendi votum. *ib. 9.* In dominos temporales concedentes in terris suis locum pro duello, *sess. 25. c. 9. de Ref.* »

Quoad excommunicationem mox supra relatam in cogentes mulieres ad ingrediendum Monasterium, Dubit. 1. An eam incurrant qui cogunt fœminam ad Monasterii ingressum, non ut profiteatur, nec ut habitum sumat, sed ut ibi honestè educetur? Affirmant *Suar. de Censur. D. 23. sect. 7. n. 9. Nav. Consil. l. 5. cons. 56. et Bon. t. 3. D. 2. q. 2. p. 2. num. 14. cum Fill.* Id probant ex *Trid. sess. 25. c. 18. de Regul.* ubi excommunicantur « quicumque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcumque mulierem invitam (præterquam in casibus in jure expressis) ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum cujuscumque Religionis, vel ad emittendam professionem. » Concilium igitur hîc tria membra distinguit, et inurit censura omnes cogentes fœminam, sive ad ingressum Monasterii, sive ad susceptionem habitûs, sive ad emissionem

professionis; spectavit enim *Trid.* ne occasione ingressûs detur ansa mulieri suscipiendi habitum aut profitendi minùs liberè propter suasionem monialium, vel ob exeundi pudorem. Negat verò *Sanch. D. l. 4. c. 4. nu. 12. cum Manuel.* Ratio, quia in prædicta sanctione Tridentini videntur non tria, sed duo membra contineri; ibi enim damnantur cogentes « ad ingrediendum Monasterium » (quod est quidquam commune habens duos fines, nempe) « suscipiendum habitum cujuscumque Religionis, vel ad emittendam professionem. » Ergo qui cogit ad ingressum, tantùm causæ educationis, non verò ad habitûs susceptionem, vel ad Professionis emissionem, ibi minimè improbat. Et cum simus in pœna libus, juxta regulam-juris, benignior facienda est interpretatio. Sed hoc non obstante prima sententia mihi est probabilior, et ducor, quia *Conc.* postquam principales cogentes damnat, eandem fert censuram contra eos « qui consilium, auxilium, vel favorem rem dederint; quique scientes eam non sponte ingredi Monasterium (nota), aut habitum suscipere, aut professionem emittere; quoquo modo eidem actui vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint. » Ex hac igitur secunda parte sensus primæ colligitur; sicut enim in hac secunda parte tria membra distinguuntur, cum damnentur præbentes consensum actui coacto in tribus casibus; nempe quando mulier invita aut ingreditur Monasterium, aut habitum suscipit, aut professionem emittit; sic etiam intelligendum prima parte quoad principaliter cogentes. Quia tamen *Concil.* excipit casus in jure expressos, dicunt probabiliter *Suar. et Bonac. cum Fill. l. cc.* licitè posse cogi mulierem delinquentem ad ingrediendum in sui criminis pœnam, vel ne labatur in aliquam incontinentiam, ut eruitur ex *c. Significavit, et c. Gaudeamus de Conoers. Conjug.*

Dubit. 2. An incurrant excommunicationem Parentes inducentes puellam ad ingressum Monasterii, vel susceptionem habitûs, ex metu reverentia? Si metus concipitur à puella ex se, absque illorum cooperatione, certum est non incurrere. Dubium est, si metus oriatur ex declaratione voluntatis Parentum. Affirmat incurrere *de Alex. Cons. Mon. c. 2. §. 2. q. 9.* quia, ut ait, qui non contradixit ob reverentiam, in jure non censetur consentire, *ex l. Si cum dotem, §. Eo autem, ff. de Solutio Matr.* Sed probabilius negat *Barbos. in Trid. sess. 25. c. 18. n. 4. cum Rod. Portel. Riccio, et Tam.*, quia tunc revera non incutiunt metum Parentes, sed ipsa ob reverentiam metum concipit, juxta dicta *l. 3. n. 717. v. Idem et l. 6. n. 1056.* Simplex enim inductio sive suasio non est coactio, ut fatetur idem *de Alex. c. 7. §. 8. q. 4.* et decisum refert *Barb. All. 104. n. 3. ex Armentur.* Et hoc etiamsi addantur preces importunæ, ut probabiliter subdit idem *Barb. l. c. in Trid. cum Porrella et Rodr.* (contra *de Alexand.*) quia suasio etiam importuna non est vera coactio, quæ requiritur à Concilio ad excommunicationem incurrendam: et cum agatur de pœnis, talis coactio strictè est intelligenda. Secus verò ait *Rodriq. ap. Barb.* si preces excederent limites simplicis suasio-

nis, nempe (ut dicit *Sanch. Dec. l. 3. D. 7. n. 8.*) si preces sint instantissimæ, et sæpius inculcatæ: ipsæ enim videntur involvere gravem metum ex probabili indignatione futura Parentum. Ad dunt *Suar. et Bon. ll. cc.* licitè posse cogi puellas ad ingrediendum Monasterium propter cautionem, vel ob aliam justam causam secundum jura. Hinc dico, quòd etsi absolutè loquendo non liceat eas cogere ad ingressum causa melioris educationis, si tamen contra prudens accedat suspicio, quòd illa in sæcula manens pravis moribus imbueretur, putà si videretur nimis unde facilè sumeret scandalum ex propinquis, aut famulis, tunc non auderem damnare cogentes eam, ut cautionis gratia Monasterium intraret; nam eo casu utique finis Concilii prohibentis hujusmodi coactionem cessaret, non solum adæquate, sed etiam contrariè, cum aliàs si non fieret coactio, majus malum eveniret; vide dicta *l. 1. n. 199.* Ad hoc refert id quod scripsit D. Hieronymus ad Lætam: « Procul sit ætas lasciva puerorum: ipsæ puellæ, et pe- » diset quæ à secularibus consortiis arceantur, ne quod malè » didicerint, pejus doceant. »

Dubit. 3. An incurrant excommunicationem, qui cogunt mares ad Religionem ingrediendam? Affirmat *Pal. ap. Sanch. l. 4. c. 4. n. 3.*, quia eadem ratio finalis currit in maribus, quæ in fœminis. Sed communiter, et verius negant *Suar. de Censur. D. 23. sect. 3. n. 8. Sanch. l. c. cum Bannez, Bon. t. 3. D. 2. qu. 2. n. 15. cum Fill. Barb. All. 104. n. 7. cum Mirando, ac Boss. de Effect. Matr. c. 10. n. 64. cum Nav. Fag. etc.* Ratio, quia à Concilio excommunicatio duntaxat fertur contra cogentes fœminas, non mares: in pœnalibus autem non fit extensio de casu ad casum, licèt eadem ratio procedat: præterquam quod pro maribus non currit eadem ratio, quàm pro fœminis; quia facilius et frequentius mulieres quàm mares inducuntur invitæ ad Religionem suscipiendam. Quamvis verò hujusmodi cogentes excusentur à censura, nullo tamen modo excusari possunt à gravi culpa.

Insuper in Trident. *ib. sess. 25. c. 18.* excommunicantur « qui sanctam virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli » accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo sine justa causa im- » pedierint. » Nomine *veli* intelligitur professio religiosa, quæ fit per veli susceptionem. Nomine autem *voti*, non intelligitur votum simplex castitatis, aut Religionis, sed eadem professio cum tribus votis, sine tamen susceptione veli, ut fit in aliquibus Monasteriis; ita *Suar. de Censur. D. 23. sect. 7. nu. 20. Boss. de Defect. Matr. c. 10. n. 67. cum Pal. et Bon. t. 3. de Censur. D. 2. q. 2. p. 3. n. 2 et 4. cum Fill.* Sed dubium fit, an incurrat excommunicationem qui tantum impedit puellam ne Monasterium ingrediatur ad habitum suscipiendum. Negant *Sanch. Dec. l. 6. c. 4. n. 15. et Bon. l. c. cum Palao*, quia Decretum Concilii est cum rigore accipiendum: nempe tantum cum professio impeditur. Sed probabilius affirmant *Suar. loc. cit. et Bon. n. 3. cum Fill.* Qui enim impedit puellam, ne habitum suscipiat, vel ne ingrediatur

Monasterium ad habitum suscipiendum, impedit consequenter ejus professionem. Et rectè subdunt *Bonac. n. 6. et Sanch. n. 1. vers. ad finem, cum Salon.* hanc excommunicationem incurrere etiam qui dolo (non autem qui solis precibus) impediunt puellam, ne fiat Religiosa.

ARTICULUS II.

Quæ sint excommunicationes reservatæ Episcopis.

215. Excommunicatio I. in eum qui leviter percutit Clericum. II. In eos qui absolvuntur in articulo mortis, et postea non se præsentant Superiori. III. In Fratres Minores, etc. IV. In procurantes abortum fœtus animati, effectu secuto. V. In eos qui communicant in eodem crimine, etc. VI. Excommunicationes quas Episcopi sibi reservant. — 214. De excommunicatione imposita ex Monitorio. — 215. An obligatus revelare damnum, si non revelet, etc. — 216. An sit obligatio revelare crimen emendatum? — 217. Qui, factò Monitorio, excusentur à revelando?

215. — « RESP. Sunt hæ: I. Quæ contrahitur ex levi per- » cussione Clerici, vel gravi si sit mulier. * (*De hac excommu- » nicatione vide infra ex n. 279.*) * II. In eos, qui absoluti in » articulo mortis à censura, vel peccato habente censuram an- » nexam, ab eo, qui aliàs non poterat, non præsentant superiori » se, postquam convalescerint. * (*Intellige, quando censura reser- » vata erat ab Episcopo, vide dicta n. 92.*) * V. *Fill. t. 1. c. 10. n. 241 et 242.* III. In Fratres minores, si admittant in suis Ec- » clesiis ad officia divina Fratres tertii Ordinis. IV. In pro- » curantes abortum fœtus animati, effectu secuto. * (*Vide dicta » T. 2. l. 3. n. 395 et 397. Quando autem fœtus censeatur ani- » matus, vide ib. n. 394. v. Qu. III. Ab hac excommunicatione » absolvere possunt etiam Regulares; vide ibid. n. 397. v. Pari- » ter, et l. 7. n. 99. in fin.*) * V. In eos, qui communicant in » eodem crimine cum excommunicatis ab Episcopo. VI. Hæ » omnes, quas ferunt Episcopi per propria statuta, et sibi reser- » vant, quas Confessarii videant in Agendis. »

214. — Hic breviter agendum de excommunicatione, quæ im- » ponitur ex vi Monitorii ad revelanda aliqua crimina, vel ad res- » tituendam rem alienam, et similia. Et dicendum I. Si crimen non vergit in alicujus tertii damnum, nemo tenetur illud revelare, nisi præcedat infamia, sive rumor ortus ex probis hominibus per majorem partem Viciniæ, aut Collegii; Ratio, quia sine tali infamia non potest Superior de illo crimine inquirere; ita *Sylo. Aoil. Gib. cum Salm. c. 4. n. 2.* Dicendum II. Si delictum vergit in damnum commune, etiamsi sit occultum, tunc revelandum est, nisi tamen firmissima sit spes, quòd correctio foret profutura; *Salm. ibid. n. 3. cum S. Th. Bonac. etc.* Dicendum III. Si delictum cedit in damnum tertii, distinguendum.

Quando crimen est jam commissum, et ita occultum est, ut probari non possit, non est revelandum: Secus verò ut dicunt *Sofus, Corduba et Avila*, si crimen probari possit saltem per unum alium testem; vel si sit in fieri, et non possit per mentionem impediri. Sed in hoc ultimo casu negant, *Salm. c. 4. n. 4. cum S. Thoma, Bon. etc.* Quando autem in Monitorio non præcipitur denunciare, sed testificari tenetur quisque manifestare, si præcedat semiplena probatio; etsi non possit probare. *Salm. n. 5. cum Nav. et Avila.*

215. — Quær. hîc I. An obligatus revelare ex Monitorio, si non revelet, teneatur tertio damnum restituere? Resp. Si ipse aliqua arte impedit, ne Monitorium sibi intimetur, ad nihil tenetur, neque incurrit excommunicationem, nec peccat non revelando. Peccat verò et incurrit, si jam sit citatus, ut *Less. l. c. 30. n. 54. Salm. c. 4. num. 6. cum Reb. etc. Vide Tom. 4. l. 4. n. 270.* An autem teneatur ad restitutionem? Affirmant *Tourn. t. 2. p. 508. et ap. Salm. c. 4. n. 7. Nav. Sot. Val. Sayr. etc.*, quia dicunt, quòd hic peccaret contra justitiam, cum pars læsa habeat jus ad ejus testimonium, posito Judicis præcepto. At veriùs negant *Bon. de Præc. D. 10. q. 3. p. 3. n. 13. Sylo. Bon. Bann. Tan. etc. cum Salm. c. 4. n. 8.* Ratio, quia talis revera non peccat contra justitiam commutativam, sed contra legalem, vel contra obedientiam, quæ non obligat ad restitutionem; Vide dicta *d. l. 4. n. 270. v. Dub. 2.* Excipiunt tamen tanquam certum *Salm. l. c. cum Bon. etc.* si testis susceperit munus testis ex præcepto Judicis, et cœperit respondere, quia, tali acceptatione posita, tenetur ex justitia veritatem detegere: Sed vide dicta *l. 4. eod. n. 270. Dub. 3.*

216. — Quær. II. An sit obligatio ex vi Monitorii revelare crimen emendatum? Resp. Negativè, nisi crimen habeat effectum in futurum, putà si sit homicidium cum adulterio, quæ inducant impedimentum Matrimonii, et similia, vel nisi crimen sit publicum, et emendatio occulta: vel denique nisi Superior non tantum emendationem Rei, sed etiam reatus punitionem intendat: ita *Salm. c. 4. n. 16. cum S. Anton. Sylo. et Avila.*

217. — Quinam autem, facto Monitorio, excusentur à revelando? Vide dicta *l. 4. n. 248. Q. II.* Adde duntaxat hîc, quòd si in Monitorio præcipiatur revelatio omnibus scientibus, non tenentur revelare, qui tantum audierunt; Et si etiam audientibus, non tenentur qui audierunt à parum fide dignis; Vide *Salmant. d. c. 4. num. 15.*

Advertit autem *Cont. Tourn. t. 2. p. 499.* peccare graviter I. qui petunt Monitoria levibus de causis. II. Judices sic concedentes, vel quando res potest aliter probari; vel si præviderent Populum illa contempturum; item si debitores non sint solvendo, aut si res sit adeo antiquata, ut non sit qui revelet; item si delictum fuit factum coram iis. qui non tenentur denunciare.

ARTICULUS III.

Quæ sint Papæ reservatæ extra Bullam Cœnæ.

218. Excommunicationes reservatæ Papæ contra omnes.—219. Excommunicationes reservatæ contra Clericos et Religiosos.—220. Specialiter agitur I. de excommunicatione contra Duellantes, et cooperantes.—221. Agitur II. de Excommunicationibus latis contra violentes Clausuram Monialium.—222. Dub. 1. An ingrediens sine licentia incurrit excommunicationem reservatam, si non intrent prætextu facultatum? Dub. 2. An incurrit omnes introducentes in Clausuram?—223. Dub. 3. An talis licentia debeat esse in scriptis? Dub. 4. An licentia debeat esse specialis?—224. Dub. 5. A quo debeat concedi?—225. Dub. 6. Quæ causa requiratur ad licentiam concedendam?—226. Plura notanda circa ingressum Medicorum, et aliorum Officialium.—227. De ingressu Confessariorum.—228. Dub. 7. An ingrediens cum licentia teneatur statim egredi?—229. De alia excommunicatione reservata in Moniales violentes Clausuram, et in alios cooperantes. 230. De alia excommunicatione reservata contra mulieres violentes Clausuram Religiosorum.—231. Quæ femina excipiuntur ab hac prohibitione? Et quæ domus veniunt nomine Conventuum?—232. De prohibitione colloquendi cum Monialibus, juxta jus commune. Quid circa Regulares?—233. Dub. 1. An vetetur solus accessus sine colloquutione?—234. Dub. 2. An loquentes per nutus, aut signa, incurrit casum reservatum?—235. Dub. 4. An peccet graviter semel colloquens cum Moniali?—236. Dub. 5. An in tali locutione detur parvitas materiæ? et an detur in Regularibus?—237. Dub. 5. An liceat colloqui cum Moniali ob utilitatem, sine licentia?—238. Dub. 6. An cum Abbatissa?—239. Dub. 7. Qui eximantur ab hac prohibitione? 1. Consanguinei in primo et secundo gradu. 2. Metu coacti. 3. Pauperes et quæstantes.—240. Dub. 8. An impubes?—241. Dub. 9. An Regulares incurrit excommunicationem latam ab Episcopo?—242. Dub. 10. An Peregrini?—243. An Episcopi colloquentes cum Monialibus in aliena Diœcesi incurrit excommunicationem latam ab Ordinario loci?—244. DISSERTATIO super Censuris circa sententias pertinentes ad Conceptionem B. V. Mariæ. Enunciantur Bullæ editæ super hac materia.—245. Quando incurrit pœnas contradictores piæ sententiæ (usque ad n. 247.)—248. Quando ejus fautores?—249. Probatur pia sententia usque ad n. 262.—263. An liceat emittere votum profundendi vitam ob defensionem præservationis B. V. Mariæ à labe originali?

248. — « RESP. I. Contra omnes, magis obviæ sunt sequentes.
» 1. In incendiarios, c. *Tua nos, de Sent. exc. (Modò sint ab homine excommunicati, et denunciati, ut notat Cabrin. de Cas. res. p. 129.)* 2. In habentes litteras Apostolicas falsas, et non destruentes; item in falsarios litterarum Apostolicarum c. *Durand. eod. et cap. Ad falsarium. de Crim. falsi.* 3. In effringentes, et spoliantes Ecclesias, c. *Conquesti eod. 4.* In com-

188 LIB. VII. DE CENSURIS ET IRREGULARITATIBUS. CAP. II.

» municantes eodem crimine cum excommunicatis à Papa, c.

» *Nuper eod.* 5. In vexantes eos, qui censuram in alios tulerunt

» c. *Quicumque de Sent. exc. in 6.* 6. In absolutos ab excommuni-

» catione, sub conditione, et non implentes, c. *Eos qui ibid.* 7.

» In violantes interdictum Papale, *Extrav. Etsi de Pœn.* 8.

» In dantes, et recipientes aliquid ex pacto, ob admissionem

» ad religionem, *Extrav. comm. 1. de Simon.* 9. In Simoniacos

» reales, circa ordinem, vel beneficium, *Extrav. 2. eod.* 10. in

» committentes simoniam confidentialem, *Bulla Pii IV* 86 et

» *Bulla S. Pii V* 11. In impediētes executionem littera-

» rum sacræ Pœnitentiariæ, *Bulla 1 Jul.* III. 12. In dantes, et

» recipientes aliquid pro gratia, aut justitia, apud Sedem

» Apostolicam, *Extrav. 1. de Sent. exc. et Bulla Bonif. VIII.*

» 1. et *Gregor. XIII.* 4. 13. In committentes duellum, et ad id

» cooperantes, suadendo, etc. *Trident. c. 19. sess. 25. et Bulla*

» *Clem. VII* 11. Illius vices. * (*Vide de hac excommunicatione*

» *dicenda n. 220.*) * 14. In mulieres ingredientes Monasteria

» Regularium. *Bullæ S. Pii V* 20. *Vide n. 230.*) * 15. In impu-

» gnantes Institutum Societatis JESU. 16. In facientes jurare illi-

» cita, et contraria libertati Ecclesiasticæ, *Bulla Greg. XIII* 93.

» 17. In rapiētes bona Ecclesiastica, item in exigentes tributa ab

» Ecclesiasticis. 18. In violantes libertatem Ecclesiasticam, quoad

» fugientes ad Ecclesiam, *Bulla Greg. XIV* 7. 19. In docentes

» posse fieri confessionem in absentia. * (*Vide hîc inf. n. 36.*) *

» 20. In eos, qui alterutram opinionem de Conceptione B. Vir-

» ginis damnant peccati mortalis, vel hæreseos; item in eos, qui

» in concionibus, aliisque publicis actionibus, ut lectionibus,

» conclusionibus, asserunt B. Virginem conceptam in originali,

» *Extrav. Græve nimis de Relig. etc. et Bulla 97 S. Pii V.*

» * (*Vide ex n. 244.*) * 21. In percussores Clericorum (c. *Siquis*

» *suadente* 17. 4.) Quæ cum celebris sit, et multo scitu neces-

» saria habeat, agetur de ea peculiariter infra ex n. 264. »

Item excommunicantur 22. Perseverantes per annum in excom-

» municatione lata à Delegato Papæ c. *Quærenti, de offic. deleg.*

23. Offendentes Cardinales, c. *Felicis, de Pœnit.* 24. Exigentes

» tributa à personis Ecclesiasticis, c. *Clericis. de Immun. in 6.*

25. Violantes interdictum modis prohibitis, *Clem. Gravis, de Sent.*

exc. 26. Exenterantes corpora Sanctorum, *Extrav. 2. de Sepult.*

27. Mentientes personas in litteris Apostolicis, ut earum expedi-

» tionem gratis assequantur, *Bulla Leonis X* 27. 28. Simulantes

» et supponentes se aliosesse pro obtinendis Beneficiis à Dataria,

» *Bulla 12 Pauli IV inter cæteras.* 29. Mittentes litteras aut nunci-

» cium in Conclave, vel inde recipientes: *Bulla Pii IV* 73. in

» eligendis. 30. Occupantes bona Ecclesiarum, Montium pietatis,

» seu alterius loci pii, vel impediētes ne ab iis, ad quos jure per-

» tinent, percipiuntur, *Conc. Trid. c. 11. s. 22. de Ref.* 31. Fœ-

» minæ et masculi ingredientes septa Monasteriorum Monialium

» prætextu licentiarum in casibus non necessariis, *Bulla Greg.*

XIII 28. *Ubi gratia. Vide inf.* 32. Capientes et retinentes Chris-

tianos habitantes inter Turcas, et illorum bona eripientes, aut

» renigare cogentes, *Bulla S. Pii V* 149 *Licet.* 33. Publicantes

» Indulgentias, et facultatem dantes eligendi Confessores iis qui

» aliquid solvunt, *Bulla S. Pii V* 99 *Quam plenum.* 34. Acci-

» pientes et retinentes fructus Beneficii vacantis, vel impediētes

» beneficii possessionem non solventibus dulcioria, sive aliam

» solutionem, *Bulla ejusdem Pontif.* 104 *Durum nimis.* 35. Diripi-

» entes animalia, et bona, vel illa ablata ementes ex Statu

» ecclesiastico, *Bulla Greg. XIII* 98 *Non sine.* 36. Docentes

» fieri Confessionem Sacramentalem in absentia per litteras,

» *Bull. Clem. VIII* 87 *Sanctissimus.* 37. Extrahentes frumen-

» tum, blada, legumina, et oleum extra Statum Ecclesiasticum

» sine licentia, *Paul. V Bull.* 12 *Inter gravissimas.* 38. Do-

» centes aut defendentes etiam disputativè opiniones damnatas,

» *Decr. t. S. C. et S. Officiis quæ emanavere annis 1665, 1666 et*

» 1690.

219. — « Resp. 2. *Contra Clericos et Religiosos*, sunt hæc :

» 1. In participantes in sacris cum excommunicatis à Papa,

» c. *Significavit, de Sent. exc.* 2. In procurantes alienationes Ec-

» clesiarum. 3. In Concionatores, qui Scripturæ sensum à Docto-

» rum interpretatione alienum circa tempus Antichristi et-extremi

» judicii aliaque similia revelata prædicant. 4. In Parochos non im-

» plentes juramentum de residentia factum. 5. In Mendicantes

» transeuntes ad alium Ordinem præter Carthusianum, *Extr.*

» *Viam de Reg.* 6. In Moniales exeuntes claustris sine licentia,

» *Bulla S. Pii V* 8. 7. In religiosos, qui sine privilegio, vel spe-

» ciali licentia Parochi, Clericis, aut Laicis Sacramentum Eu-

» charistiæ, vel Unctionis ministrare, vel Matrimonia solem-

» nizare præsumunt, *Clem. 1. de Privileg.* »

Item 8. Inducētes ad jurandum de eligenda, vel electa non

» immutanda sepultura in eorum Ecclesiis, *Clem. Capientes,*

» *Sane, de Pœn.* 9. Commissarii, seu delegati interponentes

» Decretum per gratiam, aut timorem, vel sortes in alienatione

» bonorum Ecclesiæ, aut per alios fieri alienationem dolosè procu-

» rantes, *Bulla 2 Pauli II. Cum in omnibus.* 10. Prædicatores

» non servantes Decreta circa eos lata in Conc. Lateranensi,

» *Bulla Leonis X* 21 *Supernæ.* 11. Absolventes sub prætextu Pri-

» vilegiorum à casibus Bullæ Cœnæ, vel Ordinariis reservatis.

» *Decr. S. C. Episc. et Reg. à Clem. VIII, appr. ann. 1601.*

12. Consentientes usurpationibus bonorum Ecclesiarum, *C. Trid.*

» c. 11. sess. 22. *de Ref.* 13. Euntes ultra mare sine licentia Super-

» iorum, *Extr. Ad nostra, de Regul.* 14. Superiores non denun-

» tiantes Religiosos qui sunt suspecti de hæresi, Inquisitoribus,

» vel Ordinariis locorum, *Bulla Pauli V* 26. *Rom. Pont.* 15. Mi-

» nores de Observantia subornantes vota in electionibus, *Bulla*

» *Pii V* 128 *Pastoralis.* 16. Claustrales recipientes Minimos sine

» licentia Papæ, *Bulla Julii II Virtute conspicuus, extra Bullar.*

17. Tertiarii portantes habitum Minorum, *Bulla Leonis X*

» *Licet aliàs, extra Bullar.* 18. Episcopi qui conferunt Beneficia

contra præscriptum S. Pii V in eorum manibus resignata, *Bulla* 50 *Quanta*. 19. Cardinales ambientes Papatum, et simoniaci ejus causa, *Bulla* S. Pii V 85. *Hodie in Consistorio*. 21. Judices, officiales, Laici, ac Prælati Ecclesiastici trahentes personas Ecclesiasticas ad forum laicale, *Bulla Martini V* 10. *Ad reprimendas, ut supra*. 22. Domini temporales, qui in terris suis suppositis interdictis cogunt celebrare, et audire Divina Officia; *Clem. Gravis de Sent. exc.* 23. Officiales ac Domini temporales bannientes, seu facientes, et mandantes banniri Personas Ecclesiasticas, *Bulla Urb. VI* 3 *Quia sicut*. 24. Officiales, Judices, et Domini temporales percutientes, vel bannientes Episcopos, vel hæc mandantes, aut facta ab alio ratificantes, *Clem. 1. de Pæn.* 74. 25. Principes et Domini temporales concedentes locum, vel permittentes duellum in terris suis, *Conc. Trid. sess. 25. de Ref. c. 19. Bulla Clem. VIII* 11. *Illius vices*. 26. Episcopi et Inquisitores, eorumque substituti, qui faciundo vel omittendo contra diffamatos de hæresi, delinquent in Officio, *Clem. Multorum, §. Verum. de Hæret.* 27. Gubernatores Civitatum, et locorum Status Ecclesiastici, recipientes munera præter comestibilia, *Bulla Pauli II* 3 *Munera*.

Adde 28. Violantes Clausuram Religiosorum aut Monialium ad malum finem; *Decretum S. Congr. Concil.* editum jussu *Clem. VIII*, 22. *Nov* 1722. Item viri et mulieres ingredientiæ Claustra Monialium prætextu facultatum, et Superiores ingredi facientes aut permittentes; *Bulla Gregorii XIII Ubi gratia*, 13 Junii 1575. Item mulieres ingredientiæ Claustra Religiosorum prætextu facultatum; eadem *Bulla Gregor. XIII*. Item ex *Bulla S. Pii V Decret. Romanum*, 16 Julii 1570, omnes mulieres intrantes Monasteria Religiosorum, etiam sine prætextu facultatum; Superiores autem, ac quicumque Religiosi introducere illas præsumentes ipso facto contrahunt privationem Officiorum, et inhabilitatem ad illa, et alia obtinenda, necnon suspensionem à Divinis sine alia declaratione. Item notandum, quod *Benedict. XIV*, in *Bulla Regularis*, sub die 3 Januar. 1742, decrevit quod fœminæ ingredientiæ Clausuram Religiosorum incurrant ipso facto excommunicationem pariter reservatam, etiamsi prætextu pietatis et religionis ingrediantur.

Adde 29. Defendentes esse licitam praxim excipiendi nomen complicitis in Confessione scripto, aut verbo; aut impugnantes Decreta contra hujusmodi praxim; aut temerè ea detorquentes seu interpretantes in alienum sensum, *Constit. Ubi primum*, *Ben. XIV*, 2. Jun. 1746. Vide Tomo IX inter Decreta N. IV.

Hic operæ pretium est adicere plura advertenda præsertim circa duas excommunicationes supra enunciatas num. 218. ad n. 13. et n. 219. et ad n. 28, nempe contra duellantes, et contra violantes Clausuram Regularium.

220. — Et I. contra Duellantes, et ad duellum cooperantes, notandum 1. ex quinque Propositionibus super damnatis à N.

SS. P. Bened. XIV in sua Constit. quæ incipit *Detestabilem*, edita die 13 Nov. 1752. non esse licitum offerre, aut acceptare duellum, ne quis privetur officio, etiamsi ex eo aliquis se suosque sustentet, vel spem habeat promotionis aliàs sibi debitæ; nec licere acceptare duellum ad vitandam vilipensionem, quamvis certò sciatur quòd pugna non secutura sit; vide alia *Tom. 2. l. 2. ex n. 400. v. Quær.* Notandum 2. quòd ex *Trid. sess. 25. de Ref. c. 19*, excommunicantur non solum duellantes, patrini, suadentes duellum, et spectatores; sed etiam Reges, Domini in terris suis locum ad duellum concedentes; atque illi privantur dominio territorii; et duellantes ac patrini privantur suis bonis ac sepultura Ecclesiastica. S. Pius V hanc excommunicationem reservavit Pontifici; Et *Greg. XIII*, in sua *Bulla* quæ incipit *Ad tollendum*, edita anno 1582, hæc omnia extendit ad duella privata, etiam sine patrinis, et ad Dominos ea non prohibentes in locis suis, atque ad quoscumque cooperantes. Tandem *Clem. VIII*, in alia *Bulla* quæ incipit *Illius vices*, emanata an. 1592, pro locis ubi duella à Dominis permittuntur, interdictum Papale imposuit. Vide *Salm. c. 4. n. 42.* et vide dicta *l. 3. n. 401.* Sed hæc pœnæ, præter excommunicationem, non incurrunt, nisi post sententiam saltem declaratoriam criminis, ut *Sanch. Pal. et Salm. n. 43.* Notand. 3. nomine *Spectatorum* non intelligi omnes duellum spectantes, sed tantum qui data opera ad duelli locum accedunt, et duello assistunt, cum in *Bulla Greg.* dicatur, *ex composito spectatores*; unde rectè aiunt *P. Milante* in *Propos. 2* damnata ab *Alex. VII*, et *Salm. n. 43.* ex communi sententia, non incurrere excommunicationem, qui obiter et casu per locum dueili trans-euntes aspiciunt curiositate ducti. Imò dicunt *Cont. Tourn. t. 3. p. 473. et Salm. l. c.* etiam ex communi sententia, eos tantum spectantes incurrere, qui socii sunt duellantium, aut qui sua præsentia ad pugnam videntur illos incitare, non autem qui spectant à longè, vel in secreto vel alio modo nihil ad pugnam acuendam inducente. Item bene addunt *Salm. ib.* neque incurrere qui comitantur pugnaturos, animo impediendi duellum. Notandum 4. quòd licet ex Tridentino, et ex *Bulla Gregorii* non incurrant excommunicationem provocantes et acceptantes duellum, si duellum non sequatur, quia tam in Tridentino quam in dicta *Bulla* solum excommunicantur committentes duellum; tamen in *Bulla Clementis §. Præterea* (quam in extensum refert *Bon. D. 2. q. 6. p. 1. n. 23.*) excommunicantur tam provocantes scripto aut verbo, quam duellum acceptantes, etiamsi pugna non sequatur, neque accessus nec actus ad pugnam proximus; necnon comitantes, nuncii, suadentes, consulentes, dictantes libellos provocatorios, aut eos scribentes vel affigentes, et quomodolibet ad duellum cooperantes, publicè vel occultè ineundum. Notandum 5. quòd, nisi duellum sit notorium, aut deductum ad forum contentiosum, bene possint Episcopi absolvere excommunicatos, vi facultatis datæ à *Trid.* in *c. Liceat* 6. *sess. 24.* ut rectè notant *Salm. c. 4. n. 45. cum Sanch. Bon. Pal. Barb.* et aliis communiter. Regulares verò extra Urbem.

et intra Italiam non possunt vi Privilegiorum ab hac excommunicatione absolvere; secus tamen in Urbe, vel extra Italiam, ex Decr. S. C. mandante Clem. VIII, prout diximus n. 96.

221. — II. Circa autem violantes Clausuram Monialium, aut Religiosorum, notandum quod ingredientes Monasteria Monialium sine licentia inscriptis incurrunt excommunicationem ipso facto ex Trid. sess. 25. c. 5. de Reg. ibi: « Ingredi autem intra » septa Monasterii nemini liceat, cujuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerit, sine Episcopi vel Superioris » licentia in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna ipso » facto incurrenda. Dare autem tantum Episcopos, vel Superiorum » licentiam debet in casibus necessariis. » Hujusmodi ingressus prohibetur etiam Prælati, sive secularibus, sive regularibus, ex Motu Greg. XIII incipiente, *Dubiis* (ap. Barb. All. 102. nu. 43.) edito die 23 Dec. ann. 1581, sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ Prælati secularibus, si præter casum necessitatis prima vice ingrediuntur, suspensionis à munere Pontificali, et à Divinis pro secunda, et excommunicationis pro tertia: Prælati verò Regulares incurrunt excommunicationem, et privationem omnis officii et ministerii, etiam pro prima vice, ut censent Sanc. Dec. l. 7. cap. 16. n. 102. Quamvis Bon. to. 1. tr. de Clausura p. mih. 760. n. 11. cum *Llamas* putat probabile tantum pro tertia vice incurrere pœnas excommunicationis et privationis. In casu autem necessitatis, causa Visitationis possunt præfati Superiores ingredi Monasteria Monialium; sed tunc (ut dicitur in eadem Bulla) debent esse à paucis, iisque senioribus ac religiosis personis comitati. Pauci intelliguntur quatuor vel quinque, ut putat Bonac. et Victor. *Religiosi*, id est probatæ vitæ. Dicit tamen Tamb. cum Victor. ap. de Alex. Confess. Monial. c. 7. §. 4. q. 5. quod si Episcopus solus intraret, vel non adhiberet comitantes senes aut Religiosos, aut non paucos, non incurreret pœnas; quia pœnæ tantum afficiunt Prælatos ingredientes sine necessitate. Pro Superioribus autem regularibus habetur in *Const. Alex. VII*, ap. de Alex. l. c.: quod si visitet Generalis, possit ipse habere secum duos suæ Ordinis socios, qui sint exemplares et maturæ ætatis; si verò alii à Generali, unum tantum; et insuper debent assistere quatuor Moniales ex senioribus, quæ non separentur à Visitatore.

Excommunicationes hæc non sunt reservatæ, sed adest excommunicatio Papæ reservata (ut supra innuimus) contra violentam Clausuram Monialium ad malum finem, ut habetur in Decreto S. C. Concilii, edito jussu Clementis VIII an 1602. Quomodo autem intelligatur illud *ad malum finem*? *Mazzot. tom. 3. p. 510.* intelligit finem quomodocumque pravum; sed melius *Pellizzarius*, apud ipsum intelligit tantum finem libidinosum, quia finis Clausuræ est, ut castitas custodiatur; et ideo vetatur etiam accessus et collocutio.

Adest alia excommunicatio Papæ reservata, lata à Greg. XIII, die 13 Junii 1575 in Bulla, *Ubi gratia*, contra quascunque personas utriusque sexus, etiam Comites, Marchiones, et Duces in-

redientes Monasteria Monialium, vel fœminas ingredientes Clastra Religiosorum prætextu facultatum ibi revocatarum; et contra omnes Superiores Monasterii utriusque sexus, qui præter excommunicationem reservatam incurrunt insuper privationem Officiorum, et inhabilitatem ad ipsa, si ingredi faciant, vel permittant aliquem ingredi prætextu facultatum; et contra Abbatissas aliasve Superiores, si admissum quoquo modo retinere ausæ fuerint, ut declaravit Paulus V in alia Bulla incipiente, *Monialium*, apud de Alex. cap. 7. §. 11. q. 3. Hic tamen advertendum, quod Episcopi et prælati Regulares, qui ratione sive prætextu Officii, sed absque justa causa, ingrediuntur Monasteria, hanc excommunicationem reservatam non incurrunt: nam licet in hac Bulla omnes comprehendantur, tamen in Bulla *Dubiis*, citata numero præced. emanata post aliam, *Ubi gratia*, ut supra, eximuntur Episcopi, et Superiores regulares, ut bene advertit *Fagnan. l. 5. in c. Nuper. de Sentent. excomm. num. 38.* contra aliquos, cum in dicta Bulla *Dubiis*, fiat diversa dispositio circa pœnas in Episcopos et Regulares, ibique excommunicatio lata in ipsos, si ingrediantur tertia vice sine justa causa, non sit reservata; probat enim *Fagnanus*, illam fuisse novam Constitutionem respectu pœnarum, non autem declaratoriam primæ Bullæ. Demum notandum, quod N. SS. P. Bened. XIV, novissimè die 3 Jan. 1742, duabus bullis (quas invenies Tomo nono hujus Operis, incipiente una *Salutare*, altera *Regularis*) confirmavit omnes Constitutiones antecessorum Pontificum tam ante, quam post Conc. emanatas; Et signanter in Bulla *Regularis*, prohibuit quibuscumque fœminis ingredi Clausuram Religiosorum sub prætextu pietatis ac Religionis; tantum id concessit nobilibus fœminis de familia Fundatorum, vel insignium Benefactorum, qui de hoc Indultum Apostolicum obtinuerint ingrediendi solum, ut ad Ecclesiam recto tramite pergant. Quo revocata manet Constitutio S. Pii V incipiens, *Decet Romanum Pontificem* (apud Holz. tom. 1. p. 480. n. 592.) ubi permittebatur mulieribus ingredi Clastra Religiosorum causa Processionis, audiendæ Missæ, vel Concionis, aut Sepulturæ, aut magni concursus.

222. — Sed dubit. 1. An ingredientes Monasteria Monialium sine licentia incurrant præfatam excommunicationem reservatam, si non intrent prætextu facultatum? Affirmant de *Alexand. cap. 7. §. 11. q. 2. cum Navar. Azor. Grass. etc.* quia (ut ait) relata Constit. Greg. XIII, *Ubi gratia*, ex Stylo Curie intelligitur generaliter emanata in omnes intrantes Monasteria, etiam sine tali prætextu. Sed probabilius negant *Sanch. Dec. l. 6. c. 16. n. 79. Bon. de Claus. q. 4. p. 5. n. 4. Suar. de Censur. D. 22. sess. 6. n. 11. Fagn. l. c. n. 1. 12. Holz. p. 338. n. 31. Mazzot. tom. 3. p. 521. n. 3. et Barbos. All. 102. nu. 37. cum Sayr. Rodriq. Miranda, Sa, et Zerol.* quia expressè in citata Bulla Gregorii requiritur ingressus prætextu facultatum.

Dubit. 2. An præter Superiores incurrant excommunicationem

omnes qui alios introducunt in Clausuram? Affirmant *Bonac. q. 4. p. 7. n. 3. et de Alexand. c. 7. s. 11. q. 4. cum Fill. et Llamas*, quia in eadem Bulla Gregorii dicuntur incurrere « Superiores, » et personæ, quocumque nomine vocentur, » admittentes extraneos in Clausuram; nomen autem personæ (ut dicunt) genericum est, et quascumque personas comprehendit. Attamen negant *Sanch. l. 6. c. 16. n. 83. cum Manuel et Diana apud de Alex.* Ratio enim opposita tunc valeret, si in Bulla diceretur, « Superiores, » et quæcumque personæ. » Sed cum dicatur, « Superiores et personæ, quocumque nomine vocentur, » nequeunt utique intelligi omnes Religiosi qui diversum nomen quam Religiosorum non habent, sed potius intelliguntur Superiores qui in diversis Ordinibus diversa habent nomina, nempe Abbatum, Præpositorum, Priorum, Guardianorum, Correctorum; idque clarè explicavit S. Pius V in Bulla, *Regularium, apud Bonac. q. 5. p. 3. n. 2.* His tamen non obstantibus adest Decr. S. C. Episcop. et Regul. apud *Ferrar. tom. 2. v. Conventus, art. 3. n. 7.* ubi dictum fuit respectu ad Fratres Minores de Observantia, quod si ingrediantur Mulieres ipsorum Clausuram, tam Prælati, quam subditi eas introducetes incurrant eandem excommunicationem reservatam, et remaneant ipso facto privati eorum Officiis, et inhabiles in futurum.

225. — Dubit. 3. an licentia ingrediendi Monasteria Monialium quoad forum conscientia debet esse in scriptis? Affirmant *Sanch. Dec. l. 6. c. 16. n. 50. Pal. p. 3. D. 4. par. 10. §. 2. num. 6. et Suar. ap. Dianam par. 3. tr. 2. R. 129*, quia, deficiente scriptura, licentia est nulla, cum deficiat forma in ejus concessione à Trident. præscripta in *Sess. 25. c. 5.* ubi: « Ingressi autem intra » septa Monasterii nemini liceat, cujuscumque generis, aut conditionis, sexus vel ætatis fuerit, sine Episcopi, vel Superioris » licentia, in scriptis obtenta, sub excommunicationis poena ipso » facto incurrenda. » Negant verò apud *Dianam l. c. Homobon. et Bellochius.* qui citat pro se *Innoc. Abb. et Felin.* Ratio, quia scriptura videtur requiri tantum pro foro externo: Idque non videtur improbabile, cum non constet, an scriptura ibi requiratur pro forma, prout diximus in simili casu *l. 4. n. 123. v. Hic.* Dicit autem *Diana l. c. cum Rodrig. et Villal. ac Barbos. All. 102. num. 57. cum De la Cruce*, quod etiam juxta primam sententiam (quamvis adhuc repugnet *Sanch.*), licentia in scriptis non requiritur in casibus ordinariis, quando causa est manifesta, puta in ingressu Medici, Confessarii, Cœmentarii, et similium operariorum, quorum repentina opera passim indigent Moniales, prout explicat *Glossa v. Causa, in capite Periculoso, de Statu Regulari in 6.*

Dubit. 4. An hujusmodi licentia debet esse specialis? Resp. affirmativè, ita ut non sufficiat, si alicui concedatur licentia ad quoscumque casus, ad quos Superior potest eam præbere, ut expressè habetur in dicto *c. Periculoso*, ibi: *Nisi speciali licentia etc.* Dicit tamen *de Alexand. c. 5. §. 2. q. 5. cum Miranda*, hoc

non obstante, validam esse licentiam generalem, ut omnes Medici, Bajuli, et similes ingrediantur, quia, licet sit generalis quoad personas, est tamen specialis quoad causam ingressus. Sed huic minimè acquiesco, quia censeo textum præfatum, et Concilium exquirere licentiam specialem, non tantum ut Superior sciat ministerium ingredientium, sed etiam qualitates personarum, nimirum an viri ingressuri sint probi, maturæ ætatis, et similia. Bene tamen poterit Prælati generaliter committere Abbatissæ, vel Confessario aut alteri viro prudenti facultatem concedendi licentiam aliis ad ingrediendam, ut dicetur in sequenti Dubio in fine.

224. — Dubit. 5. A quo debeat concedi licentia ingrediendi Monasteria Monialium? Si Monasteria sint Episcopo subjecta, certum est ipsi competere jus concedendi licentiam, auctoritate propria, delegata verò, si Monasterium immediatè subsit Summo Pontifici, ut in *Trid. sess. 25. c. 5.* Idem probabiliter docent *Sanch. Dec. l. 6. c. 15. n. 30. et Bon. de Claus. q. 4. p. 2. n. 2. cum aliis de Prælati* habentibus jurisdictionem quasi Episcopalem in aliqua Diocesi, et de Vicariis Generalibus Ordinum Militarium, quia hi sunt verè Ordinarii, aut saltem nomine Ordinariorum comprehenduntur, ut probat idem *Sanch. de Matr. l. 3. D. 29. num. 35.*

An autem possit hanc licentiam dare Vicarius Generalis Episcopi? Negant *de Alexandro c. 7. §. 2. qu. 2.* nisi de hoc habeat speciale Episcopi mandatum; et idem sentit *Barb. All. 102. n. 38.* citans *Bonac. loc. supra cit.*; sed ibi hoc *Bonac.* non dicit: Unde satis probabiliter docet *Sanch. Dec. d. n. 30. cum Navar. et Llamas*, quod in Monasteriis subjectis Episcopo, Vicarius Generalis bene potest licentiam concedere sine speciali mandato. Idque probatur 1. Motu proprio S. Pii V incipiente, *Decori*, dum ibi Pontifex explicuit, *Episcopum, ut alium loci Ordinarium*: Vicarius autem Generalis Episcopi bene dicitur Ordinarius, et nomine Ordinarii jam comprehenditur in omnibus Decretis, ut probat idem *Sanch. eadem d. D. 29. de Matrim. n. 10 et 35.* Probat 2. ratione, quia Episcopus in Monasteriis ei subjectis procedit auctoritate ordinaria, Vicarius autem Generalis (ut probant *Fagnan. l. 1. in c. Quoniam in Offic. deleg. n. 15. cum Imola, Cardinal. etc.* et idem *Sanch. d. D. 29. n. 16.*) potest omnia quæ potest Episcopus de jurisdictione ordinaria, quia cum Episcopo unum facit tribunal. Secus verò dicendum de iis quæ potest Episcopus de jurisdictione delegata, unde rectè subdit *Sanch. Dec. eod. n. 30.* in Monasteriis Sedi Apostolicæ subjectis Vicarium generalem non posse dare licentiam sine speciali mandato Episcopi.

Vicarius autem Capituli Sede vacante potest utique concedere licentiam in Monasteriis Episcopo subjectis, quia succedit in omnia quæ competunt Episcopis de jure ordinario. Sed difficultas est, an possit etiam in iis quæ subduntur Sedi Apostolicæ? Affirmant *de Alex. cap. 6. §. 2. q. 2. cum Mol. Pal. Barbos. et Tamb.* quia talis jurisdictio ex delegatione Sedis Apostolicæ in perpe-

tuum committitur muneri Episcopali, unde cum ipsa competat Episcopo de Officio, bene transit in Capitulum, sive ejus Vicarium. Hanc rationem non approbat *Sanch. d. n. 30.* Attamen id alia ratione etiam concedit, quia (ut ait) Concilii mens est ut Capitulum bene possit dare licentiam, ne Monasteria remaneant absque Prælato, ad quem pro licentia recurrant.

Major difficultas est, à quo sit concedenda licentia, si Monasterium Regularibus subsit? *De Alexand. cap. 7. §. 2. qu. 1.*, propugnat licentiam esse impertiendam tam à Prælato Regulari, quam ab Episcopo, afferens de hoc Decr. S. C. Concilii editum 13 Nov. 1610. Sed probabilius docent *Fagnan. l. 5. in c. Nuper de Sent. exc. n. 17. Bon. q. 4. p. 2. n. 3. cum Rodriq. Graff. et Miranda, Croix l. 4. n. 76. cum Pal. et Piasec. ac Barb. All. 102. n. 41.* (asserens oppositum Decr. ejusdem S. C. Conc. ab ipso visum, editum eodem anno quo ipse scribebat, nempe circiter annum 1628.) ac *Sanch. l. 6. c. 16. nu. 13. cum Azor. Manuel. Llamas, et Naoarro*, qui (ut refert *Sanch.*) testatur etiam declaratum fuisse à S. Pio V, nempe quòd licentia concedi potest et debet à solo Prælato Regulari, scilicet à Generali aut Provinciali (vel etiam ab immediato Superiore Monasterii, ut sentiunt *Sanch. num. 15. et Bonac. l. c. cum aliis* ab eo citatis, contra *Alex. l. c. qu. 2. et Suar.* ab eo citatum.) Ratio, quia Trident. prohibet ingressum, *sine Episcopi, vel Superioris licentia*; ergo loquendo disjunctivè, declarat licentiam posse respectivè concedi vel ab Episcopo, vel à Prælato Regulari, prout cui Monasterium subest. Bene tamen advertit *de Alex. d. q. 2.* ex Decreto S. C. 21 Maii 1630, approbato ab Urbano VIII, licentiam concedendam à solo Episcopo, etiam quoad Monasteria exempta, ubi talis viget consuetudo.

Abbatissa autem nequit de jure ordinario hanc licentiam dare, ut dicunt *de Alex. c. 7. §. 2. q. 2. et Sanch. n. 22. cum Nav. Azor. Man. etc.* contra aliquos ibi citatos *n. 21.* Bene verò Episcopus potest delegare Abbatissam, vel Confessarium, aut alium prudentem virum, ad hanc licentiam concedendam, ut addunt *Bon. p. 2. num. 5. de Alex. l. c. Sanch. n. 23. cum Nav. Man. et Graff. ac Barbos. l. c. n. 53. contra Suarez.*

225. — Dubit. 6. Quæ causa requiratur ad hanc licentiam concedendam? Resp. Ad licentiam impertiendam non sufficit quidem quælibet causa, sed requiritur necessitas, ut præscribit *Trident. cap. 5. sess. 25.* illis verbis: « Dare autem tantum Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessariis. » Necessitas autem hæc debet esse ex parte ipsius Monasterii, quia ad ipsius Monasterii solam utilitatem permittitur ingressus; non enim sufficit si sit tantum ex parte extraneorum, nisi jus naturale aut Divinum aliud suadeat, ut ex communi dicunt *Bon. qu. 4. p. 4. num. 8. et Alexand. c. 7. §. 3. qu. 2.* ex Declar. S. C. die 9 Sept. 1611. Unde ait *Diana p. 3. t. 3. R. 30.* ex alio Decr. S. C. non effugere excommunicationem uxores, quæ adhuc cum licentia Ordinarii intrarent Monasterium causa adulterii, vel

dissensionis cum viris, cum S. C. rarò hanc licentiam concedat. Et sic pariter nec valet licentia ad collocandum in Monasterio aliquam foeminam, ne redeat ad vomitum, ut *de Alex. l. c. ex alio Decr. S. C. 18 Aug. 1588.* Neque ad docendam Monialibus artem, nisi quando in Monasterio nulla adesset alia perita; *præfatus de Alexand. ex alio Decr. S. C. 11 Mart. 1586.* Notant tamen *Pignatel. t. 7. Con. 47. n. 42.* et ipse *de Alex. ibid. ex S. Congr. bene posse Ordinarium dare licentiam intrandi puellæ, de qua controvertitur, ut in Monasterio ad tempus maneat, donec lis terminetur.*

Talis verò necessitas ex parte Monasterii, non strictè, sed latè sumitur; intelligitur enim necessitas moralis, nempe cum intervenit quævis causa rationalis, sive probabiliter justa; ita *Sanch. Dec. l. 6. c. 16. n. 4. Bon. q. 4. p. 4. n. 2. de Alex. c. 7. §. 3. q. 1. cum Delbene, et Barb. All. 102. n. 48. cum Miranda, Portel. et Campanile.* Dicitur, *causa probabiliter justa*, nam dubiè justa non sufficit, ut rectè advertunt *ib. Sanch. et Barbos.* qui insuper (contra *Bon.*) censet minorem causam requiri pro ingressu foeminae in Monasterium Monialium, quàm viri; et pro ingressu diurno, quàm nocturno; et pro ingressu consanguineæ, quàm extraneæ; et pro ingressu in priora receptacula, quàm in interiora. In necessitatibus autem urgentibus, quæ moram non patiuntur et alias grave damnum immineret, non requiritur ulla licentia ad ingrediendum, prout in casu mortis, incendii, violentiæ et similibus, quia lex humana in tanto discrimine non obligat, ut rectè docent *Sanchez n. 34. et de Alex. c. 7. §. 2. q. 6. cum Nav. Graff. et communi.* Hinc potest quisvis Sacerdos in casu repentinae mortis ingredi ad ministrandum Moniali Sacramentum Pœnitentiæ, aut Eucharistiæ, et etiam Extremæ Unctionis, ut probabiliter ait *de Alex.* Et tunc ne Abbatissæ quidem licentia requiratur, ut etiam probabiliter censet idem *de Alex. q. 7. cum Nav. Graff. et aliis pluribus* (contra *Sanch. n. 36*), quia tunc licentia rationabiliter præsumitur concedi immediatè à Papa. Excipe nisi Abbatissa habeat generalem facultatem à Prælato præbendi licentiam.

226. — Hic autem notandum, quòd Medicus non potest ingredi nisi ex licentia renovata in singulis trimestribus, ut ex Decret. Sacr. Congr. edito die 27 Mart. 1588. (vide *de Alex. c. 7. §. 5. qu. 1.*) Necnon debet associari à duabus Monialibus senioribus, et intrare solus nisi infirmitas sit valde gravis. Medicus autem non potest ingredi sub initio Quadragesimæ ad cognoscendum quæ Moniales sint dispensandæ, quia hoc bene potest præstari ad crates, *de Alex. ib. qu. 2.* Posset tamen ingredi ad invisendam Monialem decumbentem in lecto, et dubitantem an febris laboret; licèt posset ipsa sine gravi damno accedere ad januam, si illuc renueret ire ob erubescientiam. Ita *Bonac. qu. 4. p. 4. n. 5. et de Alex. d. q. 2.* Medicus verò extraordinarius nequit ingredi ad libitum Monialium, sed tantum in defectu ordinarii, vel quando cum ordinario habendum est collegium; *de Alex.*